

Főváros és főkapitány.

Mikor visszakaptuk a szabadságot s elment Protiman, az osztrák policáj híres feje, a magyar kormány visszaadta a rendőrséget Budának és Pestnek, úgy, mint a többi városnak és községnek önkormányzatába. A vidéki városok meg is tartották mai napig kapitányságaikat és rendőreiket, a nagyvárosok éppen úgy, mint a kisebbek. De Budapesttől elvette az állam, utánozva Bécsset; az 1872-iki városi törvény kimondta elvben a rendőrség államosítását, Tisza Kálmán azután 1881-ben megcsinálta.

Ezzel megvetette alapját a rendőrállamnak Magyarországon. Azóta ki is fejlődött szépen, hogy örömetelnek benne Metternichnek és Bachnak is.

Thaisz és Jekelfalussy kezdte a politikai kémkedéssel összekötött rendőri önkényuralmat, de rend azért nem volt. Panasz pedig rengeteg. Folytatta a bécsi rendszert Török főkapitány, kit úgy hoztak ide Temesvárról, hogy majd az megmutatja, hogy lehet ráncbaszedni Budapestet. De a kormány elégtelen volt vele, mert jobb és tisztességesebb volt, mint várta tőle és kevésbé energikus. Következett Sélley főkapitány, a ki sokat tanult, de a minisztérium nem találta eléggé praktikusnak. Ezért, mikor a Bánffy-rendszer jött, őt behívták a belügyminisztériumba előadónak, a főrendőr pedig Jeszenszky tanácsos lett a miniszterelnökségben, főkapitány pedig Rudnay Béla, ki Nyitrán tanulta ki Szalavszky, Szulyovszky társaságában, hogyan kell elbánni a néppel. Most tehát rendben volnánk. Nem hiányzik se ész, se energia.

Rudnay főkapitány úgy bánik a fővárossal, mintha ő volna a főpolgármestere is, meg a polgár-

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

351.74

Hely

Szerző

Cím Főváros és főkapitány.

Idő

"1890"

Forrás:

Esti ujság.

Személy

Bp.

1899

VI/13

Helyszám

351.745 "1899"

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füzet)

meistere is s a városi tanácsosok és elüljárók, rendőrtanácsosok és kerületi kapitányok lennének. Ha Perczel folyton sértette parancsolataival az alázatos városházát, ebben híven követte Rudnay és a többi kapitány. A pecsovics főváros türt és hallgatott. Most azonban, hogy kitört a rendszer-változás, Budapest is kezd önérzetesebb lenni. Egyik polgári küldöttség Széll Kálmánhoz fordul, hogy a rendőrség intézkedései ellen védelmezze meg a közérkölcöket. A terézvárosi elüljáró pedig a tanácsnál panaszodik, hogy a politikai hatóság nem kap rendőröket a főkapitánytól, ha kéri, hogy őrizzék meg vásár- és ünnepnapokon a pénztárt és a hivatalokat, mikor nincsenek jelen a tisztviselők. Ugyanis azt írta vissza neki a főkapitány, hogy nem ad többé rendőrt az elüljáróságnak, mert neki nincs.

Igazán nevezetes ez a huzavona. Mert nem tekintjük egyébnek ezt az állítást kötekedésnél. Hol van még több rendőr, mint Budapesten, hol egy egész hadsereg, lovasság és gyalogság áll a kormány rendelkezésére? De persze, nem a fő-

város szolgálatára.

Pedig a főváros fizeti a rendőrséget felerészben. Ez sehol a világon így nincs. Bécs háromakkora, mint Budapest s ugyanolyan szervezete van — mert hísróla másolták le — de Bécs városa sokkal kevesebbet fizet az állami rendőrséghez szubvenciót, mint Budapest és sokkal jobban van kiszolgálva. Bezzeg az ottani rendőrfő nem merné azt üzenni Luegernek, hogy nem ad neki rendőrt, ha a politikai hatóság kívánja.

Nálunk se volna szabad; ha igazán jog és törvény uralkodnék a főkapitányság tudná, hogy a neki szóló törvény negyedik szakasza elrendeli, hogy:

A fővárosi törvényhatóságot minden törvényes intézkedéseiben támogatni, a fővárosi szabályrendeleteknek s a városi hatóság jogerőre emelkedett határozatainak és intézkedéseinek megszegését lehetőleg meggátolni, az áthágást elkövetőket kinyomozni és följelenteni, általában a szükségesnek mutatózó végrehajtásnál a rendőri segédkezdést nyújtani, illetőleg a karhatalmat szolgáltatni köteles.

Ezért fizetett a főváros a rendőrségnek 889.000 forintot a múlt évben, 1897-ben pedig az előirt

804.000 helyett 941.000 forintjába került az állami rendőrség a fővárosnak. Majdnem egy millió. Ezért már csak lehet kis szolgálatot és kevés udvariasságot is követelni?

Ha az állam a rendőrséget visszaadná a fővárosnak, kevesebbe kerülne, szervezesebb kapcsolatban volna a városi intézkedésekkel és elüljáróságokkal, tehát jobb lenne s a polgárokkal is jobb viszonyban volna. Ha pedig az állam a polgárok iránt való bizalmatlanságból, vagy illiberális hatalmaskodásból a rendőrséget csak Budapesten magának követeli, hát mért nem fizeti maga?

Mikor behozták az állami rendőrséget, a fővárosi rendőrség került nekünk 468.000 forintba. Most kétszer annyit fizetünk s ezért emelik a városi adókat, de még az állam is viseli a feleköltséget s 1.800.000 forintba kerül az a nagy apparátus, a melyről Rudnay főkapitány azt írja, hogy — nincs embere. Felét a költségének egészen Budapest polgárai viselik, másik feléhez állami adójukban hozzájárulnak; mégis tanács és polgárok a rendőrségben nem talál-
nak támaszt, hanem parancsoló

városi házinyomda 1913

urat s kénytelenek kérelmekkel járulni az új belügyminiszterhez, hogy legyen igazságos és hozzon be egy kis rendszerváltozást az állami rendőrség viselkedésébe.